

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

Σοφία Ανεζίση

ΤΙΜΗΤΙΚΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Γενική Ενδεικτική Βιβλιογραφία

1. Henry, A., Honours and Privileges in Athenian Decrees. *Subsidia Epigraphica* 10 (1983)
2. Gauthier, Ph., Les cités grecques et leurs bienfaiteurs. *BCH Suppl.* 12 (1985)
3. Veligianni-Terzi, Chr., Wertbegriffe in den attischen Ehrendekreten der klassischen Zeit (1997)
4. Kotsidu, Ch., Τιμή και δόξα. Ehrungen für hellenistische Herrscher im griechischen Mutterland und in Kleinasien (2000)
5. Canalli de Rossi, F., Iscrizioni storiche ellenistiche. Decreti per ambasciatori greci al senato (2002)

Πολιτογράφηση

6. Gawantka, W., Isopolitie. *Vestigia* 22 (1975)
7. Osborne, M. J., Naturalization in Athens, 4 τόμ. (1981-1982)

Προξενία-ευεργεσία

8. Walbank, M. B., Athenian Proxenies of the Fifth Century B.C. (1978)
9. Marek, Ch., Die Proxenie (1984)
10. Knoepfler, D., Décrets érétriens de proxénie et de citoyenneté, Eretrie. Fouilles et recherches 11 (2001)

Στεφάνωση

8. Blech, M., Studien zum Kranz bei den Griechen. Religionsgeschichtliche Versuche und Vorarbeiten 38 (1982)

Έγκληση

9. Pécirka, J., The Formuls for the Grant of Enktesis in Attic Inscriptions. *Acta Universitatis Carolinae philosophica et historica* 15 (1966)
10. Hennig, D., «Immobilienwerb durch Nichtbürger in der klassischen und hellenistischen Polis», *Chiron* 24, 1994, 305-344

Παρηγορητικά ψηφίσματα

- Ehrhardt, N., Tod, «Trost und Trauer. Zur Funktion griechischer Trostbeschlüsse und Ehrendekrete post mortem», στο H.-J. Drexhage / J. Sünkes Thompson (επιμ.), Beiträge zur Wirtschafts- und Sozialgeschichte der alten Welt. Laverna 5 (1994) 38-55 *non vidi*
- Ochs, D. J., Consolatory Rhetoric: Grief, Symbol, and Ritual in the Greco-Roman Era (1993)

ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΑΙΤΟΛΟΓΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ/ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

ανδραγαθία (πολιτική και πολεμική αρετή)
 αρετή (πολιτική και πολεμική αρετή)
 δικαιοσύνη
 εύνοια
 ευσέβεια
 προθυμία
 πρόνοια (= έγνοια, νοιάσιμο)
 σπουδή (= ζήλος, προθυμία)
 φιλοτιμία (= ζήλος)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΙΜΩΝ

1. **Ἐπαινος** που διακηρύσσεται δημόσια από τον κήρυκα συνήθως στη διάρκεια επίσημων εκδηλώσεων (ἐπαινέσαι αὐτόν ἢ αὐτῶι).
2. **Στέφανος**. Το στεφάνι μπορούσε να είναι χρυσό (στεφανῶσαι αὐτόν χρυσῶι στεφάνωι) ή από φρέσκα κλαράκια κάποιου φυτού (στεφανῶσαι αὐτόν στεφάνωι θαλλοῦ).
3. **Ομοίωμα** (εἰκῶν, ἀνδριάς). Το ομοίωμα μπορούσε να είναι ορειχάλκινο (εἰκῶν χαλκῇ/ἀνδριάς χαλκοῦς) ή ορειχάλκινο επίχρυσο (εἰκῶν χαλκῇ ἐπίχρυσος/ἀνδριάς χαλκοῦς ἐπίχρυσος) ή μαρμάρινο (εἰκῶν μαρμαρίνη), ολόσωμο (εἰκῶν τελεία/ἀνδριάς ὁλοσώματος) ή μερικό, ζωγραφιστό (εἰκῶν γραπτή). Την δαπάνη αναλάμβανε η πόλη, αλλά σε πιο προχωρημένες εποχές συχνά ο ίδιος ο τιμώμενος ή η οικογένεια του.
4. **Παράθεση γεύματος** με έξοδα της πόλης σε τιμώμενο πολίτη (καλέσαι ἐπὶ δεῖπνον ἐς τὸ πρυτανεῖον) ή σε τιμώμενο ξένο (καλέσαι ἐπὶ ξένια ἐς τὸ πρυτανεῖον). Ισχύει και στις δύο περιπτώσεις για ένα γεύμα την επαύριον της έκδοσης του ψηφίσματος (ἐς αὔριον). Πρβλ. παρακάτω στα προνόμια σίτησις ἐν πρυτανείωι.

5. **Αποστολή δώρων φιλοξενίας** σε αλλοδαπό τιμώμενο που δεν βρισκόταν στην πόλη (ἀποστεῖλαι ξένια).
6. **Ηρωϊκές τιμές** για ανθρώπους που μετά θάνατον ηρωοποιήθηκαν και **θεϊκές τιμές** για ανθρώπους (ζωντανούς ή νεκρούς) που εξάρθηκαν στη σφαίρα των θεών.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

1. Προξενία

Πρόξενος = οικοδεσπότης που όφειλε να προστατεύει τον απόδημο, να εγγυάται γι' αυτόν ενώπιον των τοπικών αρχών και, συνήθως, να τον φιλοξενεί στο σπίτι του. Διαφορά με τον σημερινό πρόξενο : ο σημερινός πρόξενος είναι ξένος ως προς τον τόπο της διαμονής του. Στον τίτλο του προξένου προστίθεται συχνά ο τίτλος του ευεργέτου.

2. Θεωροδοκία

Έργο και συνάμα προνόμιο των θεωροδόκων ήταν να υποδέχονται και να βοηθούν τους θεωρούς. Θεωρούς ονόμαζαν οι Έλληνες τόσο αυτούς που μια πόλη, η οποία ήταν έδρα επιφανούς ιερού, έστελνε σε διάφορες ξένες πόλεις για να προσκαλέσει τους πολίτες τους στην προσεχή τέλεση θρησκευτικών γιορτών, όσο και τους ξένους που μετά την αποδοχή της πρόσκλησης, έφταναν στους τόπους των γιορτών για να λάβουν μέρος σε αυτές. Στις επιγραφές ως θεωροί αναφέρονται κατά κανόνα αυτοί που έχουν σταλεί να αναγγείλουν τις γιορτές, και θεωροδόκοι, κατά συνέπεια είναι εκείνοι που υποδέχονται τους ιερούς απεσταλμένους. Η θεωροδοκία συχνά συνδυαζόταν με την προξενία.

3. Πολιτογράφηση (πολιτεία)

Περιζήτητο προνόμιο. Συχνότερο κατά την ελληνιστική και αυτοκρατορική εποχή, όπου οι πολιτογραφήσεις οδηγούσαν σε συσσώρευση εθνικών. Όχι σπάνια συνόδευε την προξενία

4. **Απαλλαγή από φόρους** (ἀτέλεια) ή δικαίωμα πληρωμής τους στο ίδιο μέτρο με τους πολίτες της πόλης (ἰσοτέλεια). Το δεύτερο προνόμιο είναι συνδεδεμένο με το δικαίωμα της πολιτογράφησης.
5. **Δικαίωμα κατοχής γης και σπιτιού** (γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησις) από έναν αλλοδαπό.
6. **Δικαίωμα εισαγωγής και εξαγωγής, χερσαίας και θαλάσσιας** (εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν), που κάποτε περιορίζεται μόνο στη θάλασσα (εἰσπλους καὶ ἔκπλους).
7. **Δικαίωμα ασυλίας του ατόμου** (ἀσφάλεια) και της περιουσίας του (ἀσυλία).

Το προνόμιο της ασυλίας και της ασφαλείας δηλώνεται σε πολλά ψηφίσματα συνοπτικά με την έκφραση *ἀσυλὴ καὶ ἀσπονδεί*. Ο δεύτερος όρος σημαίνει την απαλλαγή από την υποχρέωση ειδικών σπονδών ως προϋπόθεση για την απόλαυση αυτού του προνομίου.

8. Δικαιώματα προτεραιότητας

α. προτεραιότητα πρόσβασης στη βουλή και στη συνέλευση, αμέσως μετά τη συζήτηση για τυχόν ιερές υποθέσεις (*πρόσοδος πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρῶτοι μετὰ τὰ ἱερά*). Περιορίζεται στη συνεδρία στην οποία πρόκειται να γίνει η ακρόαση.

β. Προτεραιότητα στα δικαστήρια (*προδικία*).

γ. Προτεραιότητα στις μαντικές συμβουλές (*προμαντεία*) – προνόμιο που το απένειμαν φυσικά οι πόλεις που είχαν μαντείο.

9. Προεδρία

Δικαίωμα να κάθεται κανείς στην πρώτη σειρά στα δημόσια θεάματα και στους αγώνες.

10. Σίτιση με δημόσια δαπάνη στο πρυτανείο (*σίτησις ἐν πρυτανείῳ*)

Η τιμή του να παρακαθίσει κανείς σε γεύμα στο πρυτανείο μπορούσε να παραταθεί μέσα στο χρόνο και να μετατραπεί έτσι σε προνόμιο. Το προνόμιο αυτό παραχωρούνταν –στην Αθήνα– αρκετά σπάνια, σε πολίτες αλλά και σε αλλοδαπούς, και συνοδευόταν συνήθως από την προεδρία.

11. Δικαίωμα βοσκής (*ἐπινομία*) και κοπής ξύλων (*ἐπιξυλία*)